

Universitetets første rektor,
professor i geologi og mineralogi Waldemar Christopher Brøgger
Ingeborg Glambek

Skrevet til utstillingskatalogen **Kunst fra 100 rom, verk fra Universitetet i Oslos kunstsamling**, 2008.

Gjengitt med forfatterens tillatelse

Brøgger (1851-1940) var i mange tiår en sentral skikkelse i Norges politiske og kulturelle liv. Ikke bare var han høgt respektert som vitenskapsmann både i Norge og utlandet, han spilte også en hovedrolle som institusjonsbygger og forskningsadministrator. Med universitetsloven av 1905 ble rektorvervet innført og i 1906 ble Brøgger, da 55 år gammel og professor i geologi ved Universitetet i Kristiania siden 1890¹, valgt til universitetets første rektor. Han tiltrådte året etter og hadde vervet i fire år, til 1911. I denne perioden sto universitetet foran store utbyggingsoppgaver hvor Brøgger var en sentral pådriver. Han bidro sterkt til byggingen av de naturhistoriske museer på Tøyen og tok initiativet til at universitetsbiblioteket ble lagt ved Drammensveien og ikke på Tullinløkka som opprinnelig planlagt. I sin rektortid var han også formann i byggekomiteen for den nye Aulaen, tilbygget til den midterste av Grosch's universitetsbygninger ved Karl Johan som var planlagt ferdig til universitetets hundreårs jubileum i 1911. Brøgger var også primus motor for opprettelsen av Fridtjof Nansens Fond til Videnskabens Fremme (nå Nansenfondet) og var i mange år vekslende preses og visepreses i Videnskapsakademiet. Han har også æren for at akademiet fikk overta statsråd Astrups prektige hus på Drammensveien. Med sine mange initiativ, sterke engasjement og vilje og evne til å få gjennomført sine planer, skaffet han seg også mange motstandere. Ikke minst gjaldt dette i forbindelse med Aulabyggingen.

Til tross for mange viktige og krevende offentlige verv, opprettholdt Brøgger hele livet sin vitenskapelige virksomhet og høstet stor internasjonal anerkjennelse innenfor geologi og mineralogi. Ikke minst skyldes det hans forskning at "Oslo-feltet" er blitt et av geologiens klassiske studieområder. Han mottok mange ærespriser for sine vitenskapelige arbeider og var æresdoktor ved en rekke utenlandske universitet. I 1917 søkte han, og fikk, avskjed fra stillingen som professor for helt å kunne vie seg sin forskning og arbeidet med organiseringen av norsk vitenskap.

Portrettet av Brøgger er malt av Christian Krohg høsten 1924. Krohg var en meget energisk portrettkunstner. Dette er et av de siste portretter han malte og er en replikk av tilsvarende portrett til Vitenskapsakademiet malt noe tidligere samme året. Brøgger er sett i tre kvart figur rett forfra. Han er trukket litt til venstre for bildets midtakse og sitter med høyre ben over venstre kne i en armstol med høyre arm på stolarmen og venstre arm hvilende på et bord, kanskje et spinett. Dette står litt på skrå og skaper en diagonalvirkning i komposisjonen. Den portretterte ser rett på tilskueren med skarpt, undersøkende blick. Hår, bart og hakeskjegg er gråhvitt. Lyset kommer inn fra høyre og gjør at bildets venstre side ligger noe i skygge. Han er iført grå dress med dobbeltnappet jakke hvor bare den øverste knapp er lukket. Han har hvit snipp og hvitt lommetørkle i brystlommen. I høyre hånd holder Brøgger en liten lupe, noe som forsterker inntrykket av en viss utålmodighet med passiv modellsitting. Han sitter liksom på spranget til å fare opp og undersøke et eller annet. Kunstneren har i dette portrettet på utmerket måte fått frem at den seksogsyttiårige Brøgger har beholdt sitt dynamiske, litt brå og rastløse gemytt. Bildet er i breddeformat for liksom å få mer plass til den aktive, utadvendte, bredt favnende modellen. Krohg har fremstilt Brøgger med stor personlighetsinnsikt og atskillig sympati og forståelse. Dette til tross for at de, Brøgger og Krohg, hadde vært sterke antagonister i forbindelse med Aula-utbyggingen. Krohg hadde i den forbindelse kalt Brøgger for ”Tempelskjænder”. Dette motsetningsforholdet synes nå, femten-seksten år senere, å ha mildnet betraktelig.

---

¹ I tiden 1881-1890 var Brøgger professor i geologi og mineralogi ved Stockholms Høgskola.